

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

12. juuli 1984*

Kohtuasjas 242/83,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Belgia Kuningriigi Cour de cassation'i eelotsusetaotlus, millega soovitakse nimetatud kohtus pooleliolevas menetluses järgmiste poolte vahel:

Caisse de compensation pour allocations familiales du bâtiment, de l'industrie et du commerce du Hainaut

ja

Salvatore Patteri,

eelotsust EMÜ asutamislepingu artikli 51 ning nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 (sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate ja nende pereliikmete suhtes, EÜT L 149, 1971) artikli 77 tõlgendamise kohta ja, teise võimalusena, nimetatud määruse artikli 77 lõike 2 punkti b alapunkti i kehtivuse kohta,

EUROOPA KOHUS (esimene koda)

koosseisus: koja esimees T. Koopmans, kohtunikud G. Bosco ja R. Joliet,

kohtujurist: M. Darmon,

kohtusekretär: kohtusekretäri asetäitja J. A. Pompe,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

1 Oma 3. oktoobri 1983. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 25. oktoobril 1983, saatis Belgia Kuningriigi Cour de cassation EMÜ asutamislepingu artikli 177 kohaselt Euroopa Kohtule eelotsuse saamiseks kaks küsimust EMÜ asutamislepingu artikli 51 ning nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 (sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate ja nende pereliikmete suhtes, EÜT L 149, 1971) artikli 77 tõlgendamise kohta ja, teise võimalusena, nimetatud määruse artikli 77 lõike 2 punkti b alapunkti i kehtivuse kohta.

2 Küsimused tekkisid seoses kohtumenetlusega, mille esemeks on Belgia pädeva sotsiaalkindlustusasutuse otsus mitte võimaldada Itaalia päritolu töötajale, kes sai nii Belgias kui ka Itaalias invaliidsuspensiooni ja elas Itaalias, alates 9. augustist 1979 ülalpeetavate laste eest peretoetuse lisatasu, mis võrdub Belgia toetuste ning väiksemate Itaalia toetuste vahega.

3 Siseriikliku kohtu edastatud dokumentidest nähtub, et kõnealune töötaja, kes töötas Belgias 28. juunist 1956 kuni 31. juulini 1971, sai oma ülalpeetavate laste eest Belgia õigusaktide kohaselt peretoetusi kuni 9. augustini 1979, mil ta naasis alaliselt elama Itaaliasse. Pärast seda kuupäeva keeldus sotsiaalkindlustusasutus talle maksmast nende Belgia peretoetuste, mida ta oli kuni selle ajani saanud, ja hiljem Itaalias saadud väiksemate peretoetuste vahet. Oma otsust põhjendades viitas Belgia sotsiaalkindlustusasutus määruse (EMÜ) nr 1408/71 artikli 77 lõike 2 punkti b alapunktile i, mille kohaselt rohkem kui ühe liikmesriigi õigusaktide alusel invaliidsuspensiooni saavale töötajale makstakse, olenemata liikmesriigist, kus pensionär või tema lapsed elavad, peretoetusi „vastavalt selle liikmesriigi õigusaktidele, kus ta elab, juhul kui [...] õigus saada mõnd lõikes 1 nimetatud toetustest on tekkinud selle riigi õigusaktide alusel.”

4 Belgia sotsiaalkindlustusasutus ei võtnud arvesse, et antud küsimus on juba lahendatud tõlgendusega, mille Euroopa Kohus andis kõnealusele sättelegi oma 12. juuni 1980. aasta otsuses kohtuasjas 733/79 *Laterza* (1980) EKL 1915. Belgia sotsiaalkindlustusasutus leidis, et EMÜ asutamislepingu artikliga 51 antakse nõukogule üksnes volitused tagada kindlustusperioodide kokkuliitmine ning liikmesriikide territooriumil elavatele isikutele tegelik toetuste maksmine ning neid piiranguid silmas pidades reguleerib määruse (EMÜ) nr 1408/71 artikli 77 lõike 2 punkti b alapunkt i pelgalt kohaldatava siseriikliku õiguse valikut. Seepärast asus ta seisukohale, et kui artikli 77 lõike 2 punkti b alapunkti i tõlgendataks selliselt, et see loob siseriiklikes õigusaktides sätestamata õigusi, siis ei laieneks sellele EMÜ asutamislepingu artikkel 51.

5 Patteri väitis vastu, et EMÜ asutamislepingu artikli 51 ja määruse 1408/71 sellise piirava tõlgendamise tulemusena jääks ta ilma suurematest peretoetustest, mida tal olnuks õigus saada, kui ta jäänuks elama Belgiasse.

6 Mons'i Cour d'appeli poolt Patteri kasuks tehtud otsuse peale esitati apellatsioonkaebus Cour de cassationile, kes leidis, et käimasolev vaidlus tõstatab ühenduse õigusega seotud

küsimusi, mida ei näi olevat varem Euroopa Kohtule esitatud. Seepärast esitas Cour de cassation järgmised küsimused:

„1. Kas Rooma lepingu artikliga 51 antakse ministrite nõukogule õigus võtta vastu üksnes selliseid meetmeid, mis on vajalikud, et tagada sotsiaalkindlustushüvitiste tegelikku maksmist võõrtöölisele, ning nende hüvitiste korra ja suuruse osas kohaldatakse jätkuvalt muid norme, millest tulenevalt tekivad erinevad nõudeõigused erinevate asutuste vastu, ning kas seepärast on kohane tõlgendada määruse (EMÜ) nr 1408/71 ja eelkõige selle artikli 77 sätteid selliselt, et need annavad üksikisikutele üksnes õiguse nõuda hüvitiste tegelikku väljamaksmist, kuid nende hüvitiste maksmise korda ja suurust reguleerivad jätkuvalt üksnes erinevad siseriiklikud õigusaktid ning kõnealune säte ei anna seega võõrtöölisele õigust nõuda liikmesriigi asutustelt selliste peretoetuste maksmist, mida antud liikmesriigi siseriiklike õigusaktidega ei ole ette nähtud?”

2. Kui määruse (EMÜ) nr 1408/71 artikli 77 lõike 2 punkti b alapunkti i tuleb tõlgendada selliselt, et õigus saada peretoetusi selles liikmesriigis, kus invaliidsuspensiooni saaja elab, ei võta ära tema varem omandatud õigust saada teises liikmesriigis makstavaid suuremaid toetusi või vähemalt nende kahe summa vahega võrduvat lisatasu, ning toetusesaajale antakse seega õigus, mida ei ole ette nähtud kummagi liikmesriigi õigusaktidega, siis kas määrus (EMÜ) nr 1408/71 on kehtiv, pidades silmas Rooma lepingu artiklit 51?”

7 Nagu Belgia sotsiaalkindlustusasutus ja ka Euroopa Ühenduste Komisjon märgivad, käsitlevad Euroopa Kohtule esitatud kaks eraldi küsimust tegelikult üksnes ühte teemat, milleks on EMÜ asutamislepingu artikli 51 tõlgendamine. Määruse (EMÜ) nr 1408/71 artikli 77 lõike 2 punkti b alapunkti i võib nimelt kahtluse alla seada üksnes juhul, kui EMÜ asutamislepingu artiklil 51 on selline piirav mõju, nagu väidab Belgia sotsiaalkindlustusasutus.

8 Artikli 51 sõnastusest nähtub selgelt, et nimetatud kaks meetet, täpsemalt a) kõigi eri riikide õigusaktide kohaselt arvessevõetavate perioodide kokkuliitmine, et omandada ja säilitada õigus saada toetust ja arvutada toetuse suurus ning b) toetuse maksmine isikutele, kes elavad liikmesriigi territooriumil, on pelgalt kaks võimalikku meetet paljude erinevate meetmete seas, mille nõukogu peab töötajate vaba liikumise soodustamiseks vastu võtma. Nagu Euroopa Kohus on järjepidevalt märkinud (19. märtsi 1964. aasta otsus kohtuasjas 75/63 *Unger* (1964) EKL 347; 9. juuni 1964. aasta otsus kohtuasjas 92/63 *Nonnenmacher* (1964) EKL 557 ja 15. juuli 1964. aasta otsus kohtuasjas 100/63 *van der Veen* (1964) EKL 1105), on EMÜ asutamislepingu artikli 51 põhieesmärgiks tagada töötajate vaba liikumine. Sellest tulenevalt ei ole vastuvõetav Belgia sotsiaalkindlustusasutuse poolt artiklile 51 antud piirav tõlgendus.

9 Nagu Euroopa Kohus on korduvalt rõhutanud, mõjutab EMÜ asutamislepingu artikli 51 eesmärk nõukogu poolt võõrtöötajate sotsiaalkindlustuse vallas vastu võetud määruste tõlgendamist.

10 Kooskõlas nende põhimõtetega leidis Euroopa Kohus oma eespool nimetatud 12. juuni 1980. aasta otsuses, et „määruse (EMÜ) nr 1408/71 artikli 77 lõike 2 punkti b alapunkti i sätteid ei tohi kohaldada selliselt, et ühes liikmesriigis antavate toetuste asendamisel teises liikmesriigis makstavate toetustega jäetakse töötaja ilma talle soodsamatest toetustest”. Kuna see tõlgendus tulenes otseselt EMÜ asutamislepingu artikli 51 eesmärgist, siis ei saa artiklile 51 viidates seada kahtluse alla määruse (EMÜ) nr 1408/71 artikli 77 lõike 2 punkti b alapunkti i kehtivust.

11 Neist põhjendustest lähtudes tuleb esitatud küsimustele esiteks vastata, et kui määruse (EMÜ) nr 1408/71 artikli 77 lõike 2 punkti b alapunktis i viidatud juhul on elukohariigi makstavad toetused väiksemad nendest toetustest, mida annab teine maksekohustuslasest riik, säilitab töötaja õiguse suurematele toetustele ning tal on õigus saada nende kahe summa vahega võrduvat täiendavat toetust, mida peab maksma viimatinimetatud riigi pädev sotsiaalkindlustusasutus; ning teiseks, et Euroopa Kohtule saadetud eelotsuseküsimuste läbivaatamisel ei ilmnenu ühtki asjaolu, mis mõjutaks määruse (EMÜ) nr 1408/71 artikli 77 lõike 2 punkti b alapunkti i kehtivust.

Kohtukulud

12 Euroopa Kohtule märkusi esitanud Euroopa Ühenduste Nõukogu, Euroopa Ühenduste Komisjoni, Saksamaa Liitvabariigi valitsuse ja Itaalia Vabariigi valitsuse kohtukulud ei hüvitata. Et põhikohtuasjade poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

vastates küsimustele, mille Belgia Kuningriigi Cour de cassation talle oma 3. oktoobri 1983. aasta otsusega esitas, otsustab:

1. Kui nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 (sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate ja nende pereliikmete suhtes, EÜT L 149, 1971) artikli 77 lõike 2 punkti b alapunktis i viidatud juhul on elukohariigi makstavad toetused väiksemad nendest toetustest, mida annab teine maksekohustuslasest riik, säilitab töötaja õiguse suurematele toetustele ning tal on õigus saada nende kahe summa vahega võrduvat täiendavat toetust, mida peab maksma viimatinimetatud riigi pädev sotsiaalkindlustusasutus

2. Euroopa Kohtule saadetud eelotsuseküsimuste läbivaatamisel ei ilmnenud ühtki asjaolu, mis mõjutaks määruse (EMÜ) nr 1408/71 artikli 77 lõike 2 punkti b alapunkti i kehtivust.

Koopmans

Bosco

Joliet

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 12. juulil 1984 Luxembourgis.

Kohtusekretäri nimel
vanemametnik

Esimese koja esimees

H. A. Rühl

T. Koopmans